RÖPORTAJ

Prof. Dr. Hanns W. Maull:

"RUSYA'YI ABD VE ÇİN İLE AYNI DÜZEYDE SÜPER GÜÇ OLARAK GÖRMÜYORUM"

ABDENNOUR TOUMI
Uzman **ORSAM**

Çeviri:
Burç Eruygur, *Araştırma Asistanı*

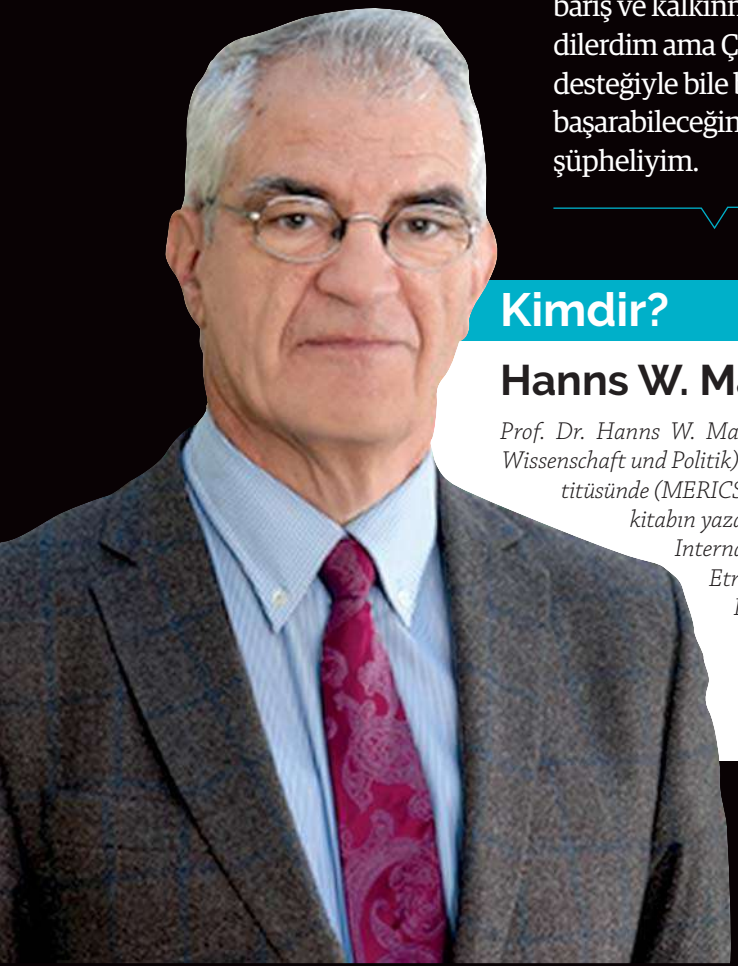

> "Rusya'yı ABD ve Çin ile aynı düzeyde bir süper güç olarak görmüyorum. Afganistan söz konusu olduğunda ise ülkenin barış ve kalkınma bulmasını dilerdim ama Çin'in, Rus desteğiyle bile bunu başarabileceğinden şüpheliyim."

Abdennour Toumi: Devam eden Rusya-Ukrayna savaşı kapsamında Çin açısından Rusya ile ilişkilerin tam olarak nasıl ilerleyeceğini değerlendirebilir misiniz?

Hanns W. Maull: Çin, savaşa ve ilerlediği boyuta şaşırmış görünüyor olmakla beraber bu çatışmayı rahatsız edici olarak değerlendirmektedir. Çin, Kuşak ve Yol Girişimi'nde de yer almasından ötürü

Kimdir?

Hanns W. Maull;

Prof. Dr. Hanns W. Maull, Alman Dış İlişkiler ve Güvenlik Enstitüsünde (Stiftung Wissenschaft und Politik) Kıdemli Seçkin Araştırmacı ve Mercator Çin Araştırmaları Enstitüsünde (MERICS) Kıdemli Yardımcı Araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Birçok kitabın yazarlığını, ortak yazarlığını ve editörlüğünü yapan Prof. Dr. Maull, Internationale Politik, Foreign Affairs, International Affairs, Politique Etrangère ve Chuo Koron dâhil olmak üzere Almanca, İngilizce, Fransızca, İtalyanca ve Japonca dilinde yayın yapan akademik dergilere geniş çapta katkıda bulunmuştur. 2017 yılında Almanya, Avrupa ve Japonya arasındaki akademik iş birliğine katkılarından dolayı Japon hükûmeti tarafından Yükselen Güneş ve Boyun Kurdeleli Altın Işınları nişanlarıyla ödüllendirilmiştir.

Ukrayna ile stratejik bir ortaklığa sahiptir. Bu nedenle Çin, bu savaşın istikrarlı bir barış anlaşmasıyla sona erdiğini görmek istiyor ancak böyle bir anlaşmaya aracılık etme çabalarına dâhil olmak konusunda isteksiz bir yaklaşım izlemektedir. Dolayısıyla Pekin'in bu anlamda izlediği politika bekleyip görmenin yanı sıra çatışmada tarafsızlık iddia ederken Rusya'yı diplomatik olarak desteklemek olmuştur.

Abdennour Toumi: Rusya'nın, Çeçenistan, Gürcistan, Kırım ve MENA bölgesindeki son müdahalelerinde daha az sorun yaşadığı görülmüştür. Böylece Batı'nın enerji kaynaklarına bağımlı olduğuna inanarak Ukrayna'da bir "askerî operasyon" başlatmıştır. Moskova'yı buna inandıran sizce ne olmuştur? Pekin ile ekonomik bağların bunda etkisi var mıdır?

Hanns W. Maull: Moskova hem Ukrayna'ya hem de Batı'ya olan saldırganlığa yönelik tepkileri yanlış hesaplamıştır. Putin'in savaşı Çin'in ekonomik desteğine güvenebileceğini düşünerek değil, ne kadar direnişle karşılaşacağı konusunda yanıldığı için başlattığını düşünüyorum.

Abdennour Toumi: Çin, kendi adına endişe verici olacak şekilde Rus doğal gazına ihtiyaç duymaktadır. Devam eden Rusya-Ukrayna savaşı ışığında, Çin şimdi Moskova'ya tavizler vermesi için baskı yapabilir mi yoksa Çin'i etkileyecek küresel bir ekonomik düzensizliği tetiklememek için Moskova'ya güvenmeye devam mı edecektir?

Hanns W. Maull: Rus doğal gazına bağımlılık Çin için büyük bir endişe kaynağı değildir ancak Ukrayna'daki savaşın dünya ekonomisi üzerindeki etkisi önemli bir detaydır. Pekin'in bu savaştan mutsuz olmasının bir nedeni de budur. Moskova savaşı başlatarak Çin açısından güvenilir müttefik olmadığını göstermiştir. Savaş gerçekten de Rusya'yı Çin'e daha bağımlı hâle getirecektir ve Çin'e uygun koşullarda Rusya'dan daha fazla enerji ve mineral tedariki sağlama fırsatları sunacaktır.

Abdennour Toumi: Rusya-Ukrayna savaşının Moskova üzerindeki doğrudan sonuçları, örneğin yaptırımlar düşünüldüğünde, Pekin'in Moskova'nın kurtarıcısı olarak kabul edileceği söylenebilir mi?

Hanns W. Maull: Hayır. Pekin Moskova'yı kurtaramayacaktır. Elbette Rusya'ya diplomatik ve maddi destek sağlayacaktır ancak Batı'nın

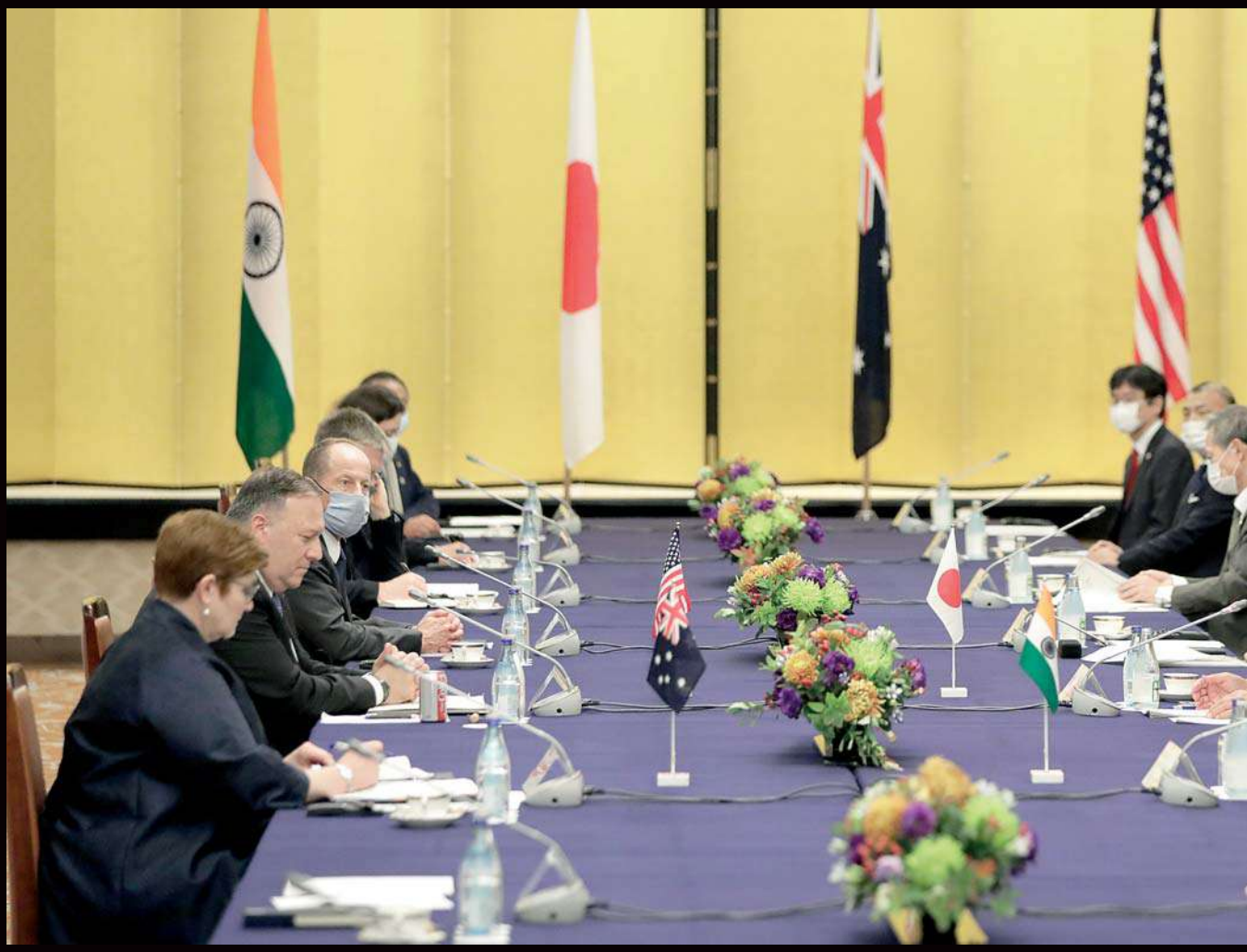

Rusya'ya yönelik yaptırımlarının Çinli şirketler üzerindeki dolaylı etkilerinden ötürü ekonomik ve ticari çıkarlarına zarar verme riskine girmemeye özen gösterecektir.

Abdennour Toumi: Avustralya, Birleşik Krallık ve ABD arasında bir güvenlik anlaşmasının imzalanması (AUKUS) ve ABD liderliğinde Avustralya, Hindistan ve Japonya'yı içeren Dörtlü Güvenlik Diyaloğu'nun (QUAD) kurulması temelinde, Çin'in Rusya'ya yapılan yaptırımları kınamak ve Moskova'nın NATO'nun kendi etki alanına girmesine ilişkin endişelerini kabul ederek sunduğu diplomatik destek, Batı baskılarının bir sonraki hedefi hâline gelebilir mi?

> Pekin ve Moskova, ABD egemenliğine karşı çıkmakta ve uluslararası düzende değişiklik talep etmekte birleşmektedir ancak yeni düzenin nasıl olması gerektiği konusunda aynı fikirde değildir.

Hanns W. Maull: Çin, bilhassa Tayvan ile yeniden birleşme talebini göz önünde bulundurarak Ukrayna'daki savaşı çok yakından izlemektedir. Ayrıca, Doğu Asya'daki çatışmayla ilgili benzer yaptırımlarla karşı karşıya kalabileceğinden, yaptırımların Rusya üzerindeki etkisini de inceleyecektir. Ayrıca ABD ile Avrupa'daki ve Asya-Pasifik'teki müttefikleri arasındaki iş birliğinin giderek daha da yakınlaştığını gözlemliyoruz. NATO şimdiden Çin'in transatlantik ittifakına karşı oluşturduğu zorluğa odaklanmaya başlamıştır ve ben NATO, AUKUS ve Japonya'nın güvenlik bağlarını daha da güçlendirmelerini bekliyorum.

Abdennour Toumi: Moskova-Pekin kutbunun yeni bir dünya düzenine yol açabileceği ve ABD'nin uluslararası sistem üzerindeki hegemonyasına son verebileceği tahmin edilebilir mi?

Hanns W. Maull: Pekin ve Moskova, ABD egemenliğine karşı çıkmakta ve uluslararası düzende değişiklik talep etmekte birleşmektedir ancak yeni düzenin nasıl olması gerektiği konusunda aynı fikirde değildir. Çin'in kıdemli ortak olduğu Çin-Rus ittifakının devam etmesini bekliyorum. Ayrıca dünya siyasetinin iki kutuplu hâle geldiğine katılıyorum. Bu, yeni dünya düzeninin bir yanda Çin ve Rusya, diğer yanda ABD liderliğindeki Batı'dan oluşan iki kutup arasındaki gerilimlerle şekilleneceği anlamına gelmektedir.

Abdennour Toumi: Yakın zamanda, Afganistan'ın Moskova'daki Büyükelçiliği, Afganistan İslam Emirliği tarafından gönderilen diplomata resmen devredilmiştir ve Çin, Taliban ile bağlarını geliştirmiştir. Bu iki süper güç, ABD ve Batı'nın başarısız olduğu yerde başarılı olabilir mi?

Hanns W. Maull: Rusya'yı ABD ve Çin ile aynı düzeyde bir süper güç olarak görmüyorum. Afganistan söz konusu olduğunda ise ülkenin barış ve kalkınma bulmasını dilerdim ama Çin'in, Rus desteğiyle bile bunu başarabileceğinden şüpheliyim. Dahası, Rusya gerçekten Afganistan'a ne sunabilir? Rusya, 1979'dan 1988'e kadar barışı güç yoluyla dayatmaya çalışmıştır ve başarısız olmuştur.

Abdennour Toumi: Son yıllarda hem Rusya'nın hem de Çin'in MENA bölgesinde çok aktif olduğunu görüyoruz. Rusya, Suriye, Libya ve hatta Yemen gibi bölgedeki iç çatışmalarda bir şiddet ve istikrarsızlık kaynağı olarak görülürken, Çin yerel nüfus için sessiz büyüme gücü olarak görülmektedir. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Hanns W. Maull: Bu, nihayetinde Rusya ve Çin'in dünya siyasetinde farklı hedefler izlediğine dair iyi bir örnektir. Rusya, şiddet ve yıkım yoluyla yeni bir Rus İmparatorluğu kurmak ve bir dünya gücü olarak statüsünü korumak istemektedir. Bunun uzun vadede Rusya'nın konumunu ve etkisini nasıl artıracağını görmek zordur. Pekin ise uzun vadeli bir strateji izlemektedir. 2049'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin yüzüncü yılıdır ve Çin, ABD'nin dünyadaki baskın güç olarak yerini almayı hedeflemektedir.

> Bu yeni iki kutupluluk, geçen yüzyıldaki Soğuk Savaş'tan çok daha gevşek ve Türkiye gibi bölgesel güçlere kendi politikalarını belirleme fırsatı sunacaktır.

Abdennour Toumi: Ufuktaki yeni dünya düzeni paradigmasında yükselen bir devlet ve istikrar sağlayıcı bir bölgesel güç olarak Türkiye'yi ve Doğu'nun iki süper gücüyle olan ilişkilerini nasıl yorumlarsınız?

Hanns W. Maull: Dediğim gibi Çin ve Rusya'yı eşit güçler olarak görmüyorum ve yeni dünya düzeni paradigmasının oluşması uzun zaman alacaktır. Yakın gelecekte dünya, yeni küresel düzen paradigmasının nasıl olması gerektiği konusunda iki kutuplu bir rekabet yaşayacaktır. Bu yeni iki kutupluluk, geçen yüzyıldaki Soğuk Savaş'tan çok daha gevşek ve Türkiye gibi bölgesel güçlere kendi politikalarını belirleme fırsatı sunacaktır. Yine de Türkiye, diğer güçlerde de olacağı gibi, hareket özgürlüğünü kısıtlayacak bu iki kutupluluk içerisinde adımlar atmaya çalışacaktır ama aynı zamanda fırsatlar yakalayacaktır. ■